

Beleidsplan cultuuronderwijs Gerhardschool

laatste evaluatiedatum: april 2025

inhoudsopgave.

Inleiding	3
1.1 Gegevens school	3
1.2 Gegevens bevoegd gezag	3
1.3 Gebouw en omgeving	4
1.4 Missie en visie	6
Missie	6
Visie	6
1.5 Leerlingenpopulatie	8
Visie op cultuuronderwijs	9
2.1. Visie op cultuuronderwijs op de Gerhardschool	9
2.2. Leerdoelen	9
Cultuuronderwijs in de school	11
3.1. Huidige situatie	11
3.2. Analyse van het huidige aanbod	12
Plan van aanpak	14

Inleiding

1.1 Gegevens school

Adres: Valentijnkade 62 1095JL Amsterdam

Telefoon: 020-6651811

E-mail: gerhardschool@orion.nl

Website: www.gerhardschool.nl

BRIN-nummer: 20YC00

1.2 Gegevens bevoegd gezag

Stichting Orion is het bevoegd gezag van negen Amsterdamse scholen voor openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs. Op deze scholen bieden wij gespecialiseerd onderwijs en passende zorg afgestemd op de behoeften van onze leerlingen van 4 tot 20 jaar.

Toelating

Om op onze scholen geplaatst te kunnen worden, is een toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband nodig. Het samenwerkingsverband waar de huidige school van uw kind onder valt moet zo'n verklaring afgeven. Als uw kind nog niet naar school gaat, dan moet het samenwerkingsverband van de woonplaats van uw kind de verklaring afgeven. In Amsterdam is dat het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Amsterdam-Diemen. De school waar uw kind nu onderwijs volgt, kan zo'n toelaatbaarheidsverklaring aanvragen. U kunt ook zelf rechtstreeks bij het samenwerkingsverband een toelaatbaarheidsverklaring aanvragen.

We bekijken vervolgens welke onderwijsbehoeften uw kind heeft. Dat doen wij samen met u, een onderwijsadviseur van het samenwerkingsverband en, als uw kind nu al op school zit, een deskundige van die school. We kijken welke ondersteuning onze school kan bieden. We kijken ook naar de mogelijkheden van een eventuele terugplaatsing op termijn naar een reguliere school. Indien nodig, wordt er een tweede onderwijsadviseur met specifieke deskundigheid bij betrokken. De toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband heeft een geldigheid van één of meer schooljaren. Daarna wordt opnieuw bekeken of uw kind nog steeds speciaal onderwijs nodig heeft, of met welke begeleiding uw kind terug kan naar een reguliere school. Wanneer een toelaatbaarheidsverklaring niet (opnieuw) wordt afgegeven, dan bekijkt het samenwerkingsverband samen met u en eventueel met de school waar uw kind op zit, wat dan het beste onderwijsarrangement voor uw kind is.

Om uw kind bij onze school aan te melden, kunt u contact opnemen met de zorgcoördinator. Wij raden aan uw kind tijdig bij onze school aan te melden. Houdt u er rekening mee dat een procedure voor het afgeven van de toelaatbaarheidsverklaring maximaal 10 weken kan duren. Indien er dan nog geen besluit over toelaatbaarheidsverklaring is genomen, dan wordt uw kind tijdelijk op onze school geplaatst totdat het samenwerkingsverband een beslissing heeft genomen.

Onze scholen zijn openbaar. Dat betekent dat iedereen (met een toelaatbaarheidsverklaring) welkom is. Alle leerlingen van welke godsdienst of levensbeschouwing dan ook.

Stichting Orion bestaat uit negen scholen. Daarnaast hebben we, vanuit onze bestuurlijke ambitie en opdracht, nog twee organisatieonderdelen. Deze leveren een bijdrage aan passend onderwijs:

1 De Orion Werkstraat ondersteunt onze vso-scholen en hun leerlingen bij het voorbereiden van stages, het vinden van stageplekken en bedrijven met een groot hart. Ze helpen bij de overgang naar een vervolgopleiding, betaald werk of arbeidsgerichte dagbesteding. De leerlingen worden ook gecoacht in hun baan.

2 Het Expertisecentrum Orion levert een bijdrage aan passend onderwijs door het delen van kennis en ervaring vanuit het speciaal onderwijs met reguliere scholen in het PO en VO. De adviseurs van het Expertisecentrum bieden ondersteuning op leerling-, leerkracht- en schoolniveau (www.expertisecentrumorion.nl).

1.3 Gebouw en omgeving

Inrichting schoolgebouw

Ons pand is ontworpen door stadsarchitect Allard Remco Hulshoff en opgeleverd in 1921. Tot 1939 waren er twee scholen voor gewoon lager onderwijs (GLO) gevestigd in het pand. In het linkerdeel van het pand zat de Katrinschool en in het rechterdeel de Valentijnschool. Op 3 september 1939 startte de Gerhardschool in het pand aan de Valentijnkade. Hiermee was de Gerhardschool één van de eerste scholen voor speciaal onderwijs in Amsterdam.

We hebben de beschikking over elf klaslokalen voor elf groepen. In 2022-2023 heeft er een grote verbouwing plaatsgevonden. Zo heeft de school nu een grote centrale ruimte die als huiskamer fungeert voor leerlingen, ouders, externen en personeel. Ook zijn er tijdens deze verbouwing meer behandelkantoren bij gekomen voor de SJSO en beschikt de school over een nieuwe schoolbibliotheek en kleedkamers. Naast een extra lokaal hebben we ook de beschikking gekregen over een echte leertuin. In deze ruimte worden lessen gegeven waarbij gebruikgemaakt wordt van verschillende talenten, denk aan lessen op het gebied van muziek, techniek, handvaardigheid en programmeren.

In 2023-2024 hebben we ook het schoolplein laten vergroenen. Naast klimmen en klauteren konden de leerlingen altijd al lekker veel sporten op ons schoolplein. Er is een groot voetbalveld en een veld dat gebruikt wordt voor diverse sporten zoals tennis en badminton. We hebben ook een basketbalnet en een tafeltennistafel. Naast het vele sportaanbod op het plein groeien en leven er nu ook op veel plekken plantjes en diertjes want we hebben ons schoolplein vergroend. We hebben een stukje bos gekregen met insectenhotel en natuurspeeltoestellen. Er is een speelheuvel aangelegd en we hebben eindelijk een zandbak voor onze leerlingen. Het schoolplein van de Gerhardschool is nu een buitenruimte vol dynamiek die uitnodigt om te bewegen, te ontdekken en te onderzoeken. Het schoolplein is een afgesloten binnenplein. Hierdoor is het een veilige plek voor onze leerlingen om buiten te spelen. Ons schoolplein is tabak-, vape- en alcoholvrij voor personeel en voor ouders, ook tijdens speciale evenementen en/of festiviteiten.

Slechts enkele leerlingen wonen op loopafstand van de school. De relatie met de wijk is om die reden anders dan bij reguliere basisscholen. Het team van de Gerhardschool staat in open contact met de direct omwonenden, zoals de bewoners aan de Valentijnkade.

1.4 Missie en visie

Missie

Wij van de Gerhardschool bieden goed onderwijs en passende ondersteuning in een veilige omgeving om tot leren te komen en de identiteit te versterken, waardoor onze leerlingen voor zichzelf goede keuzes leren maken voor hun toekomst. Hierdoor bieden we onze leerlingen elke keer weer een kans op groei op weg naar geluk.

Visie

Vanuit onze visie op goed onderwijs creëert de Gerhardschool een veilige, gestructureerde en uitdagende pedagogische en didactische leeromgeving. De leerkrachten bevestigen en stimuleren het streven van leerlingen naar relatie, autonomie en competentie (Stevens, 2004) door leerlingen uit te dagen, te ondersteunen en vertrouwen te geven. De Gerhardschool zet in op een positieve leerling-leerkracht relatie en leerling-leerling relatie. Daarnaast vinden we het belangrijk dat leerlingen hun eigen keuzes leren maken en dat zij weten waar hun kwaliteiten liggen. Als aan deze basisbehoeften tegemoet kan worden gekomen, kan een leerling komen tot een actieve en gemotiveerde leerhouding. We weten uit onderzoek dat veel van onze leerlingen een achtergrond hebben met meerdere ingrijpende levenservaringen. Om die reden hebben wij er als school voor gekozen om traumasensitief onderwijs te bieden. Leerlingen hebben het nodig dat er met een traumabril naar het gedrag wordt gekeken. Wat zit er achter het gedrag van de leerlingen en hoe kunnen we hun zelfregulatie en veerkracht vergroten? Door actief gebruik te maken van het kijken door een traumabril, creëren we een veilig schoolklimaat, waarin kinderen zich erkend en gezien voelen. We stellen positieve gedragsverwachtingen en gaan uit van hoge verwachtingen.

De hele vormgeving van het onderwijs is erop gericht zodat leerlingen zo optimaal mogelijk kunnen profiteren van het geboden onderwijs en dat zij didactisch en sociaal-emotioneel tot ontwikkeling komen. Het traumasensitieve onderwijs, in kleine groepen, maakt dat leerlingen meer ruimte hebben in hun hoofd om de aangeboden lesstof tot zich te nemen. Het lesgeven op de Gerhardschool kenmerkt zich door het EDI-GIP-lesmodel, waarbij leerlingen actief worden meegenomen in de lesstof en deze zich daardoor eigen kunnen maken. Inhoudelijk kenmerkt het didactische aanbod zich door de kerndoelen van het reguliere basisonderwijs, waarbij extra wordt ingezet op het vergroten van de belevingswereld van de

leerlingen binnen en buiten de school. Vakoverstijgend wordt intensief ingezet op leren leren, sociaal gedrag en zelfbeeld zodat leerlingen de juiste keuzes voor zichzelf leren maken. De Gerhardschool is een samenleving in het klein. Het is een oefenplaats waar leerlingen actief oefenen met vaardigheden die zij nodig hebben om succesvol deel te nemen in de samenleving. We zien het als onze opdracht om ze meer van de wereld te laten zien en de omgeving te betrekken bij de school.

Om tegemoet te komen aan de basisbehoeften autonomie, relatie en competentie van onze leerlingen is soms meer nodig dan alleen speciaal onderwijs. Om leerlingen hierbij te helpen wordt er intensief samengewerkt met ouders en diverse ketenpartners. De ketenpartners begeleiden en behandelen leerlingen en groepen op specifieke gebieden. De expertise van deze externen zetten we in om leerlingen te helpen zich te ontwikkelen en om ouders en leerkrachten te helpen leerlingen hierin te ondersteunen.

Leerkrachten en andere medewerkers van de school zetten zich iedere dag met hart en ziel in voor de leerlingen. Medewerkers van de Gerhardschool beschikken over ambitie, de juiste motivatie, kennis en persoonlijkheidskenmerken om te werken met onze leerlingen. Het team kenmerkt zich als een professionele leergemeenschap. De school stelt hoge eisen aan zichzelf en is altijd in ontwikkeling.

1.5 Leerlingenpopulatie

De Gerhardschool is een school voor Speciaal Onderwijs (SO cluster 4). Onze school biedt onderwijs aan kinderen van 4 t/m 12-13 jaar. De grote culturele diversiteit is kenmerkend voor de Gerhardschool. De doelgroep bestaat uit leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van gedrag. Ze hebben moeite met het reguleren van emoties en hebben een laag zelfbeeld. Veel leerlingen hebben moeite met zich concentreren, tot werken te komen of dat het leren niet vordert. Leerlingen kunnen het gevoel hebben dat ze nergens echt welkom zijn, denken overal de schuld van te krijgen, hebben minder vertrouwen in zichzelf en kunnen snel in conflict raken met leerkrachten of andere leerlingen. De veerkracht - het vermogen om te gaan met tegenslag - is over het algemeen verlaagd.

Bijna altijd is er sprake van 'complexe problematiek'. Een groot deel van onze leerlingen heeft al veel meegemaakt, zowel op school als soms ook thuis. Er is veelal sprake trauma en hechtingsproblematiek. Vanuit onderzoek (Target 4) blijkt dat een groot deel van onze leerlingen opgroeit in armoede. Ook zien we dat leerlingen veel gebeurtenissen hebben meegemaakt (ook in hun jongere jaren) die veel stress opleveren, zoals bijvoorbeeld meerdere schoolwisselingen, nare ervaringen op school, een scheiding, het verlies van een dierbare, of dat leerlingen te maken hebben(gehad)met agressie of verwaarlozing. Onze leerlingen laten vaak externaliserend gedrag zien vanuit (faal)angst, ingrijpende levenservaringen of hechtingsproblematiek. Naast de gedragsproblemen hebben sommige leerlingen ook problemen met het leren. We zien dat veel leerlingen leerachterstanden en hiaten hebben opgelopen als gevolg van gemiste onderwijstijd. Daarnaast kan er sprake zijn van een specifieke leerstoornis (zoals dyslexie) of van een laag intelligentieniveau.

Leerlingen zijn het vertrouwen in de wereld om hen heen verloren. Door de gedragsproblemen die hieruit voortkomen dreigt het kind de aansluiting met de maatschappij te missen.

Visie op cultuuronderwijs

2.1. Visie op cultuuronderwijs op de Gerhardschool

Wij van de Gerhardschool vinden het belangrijk dat onze leerlingen leren door middel van cultuuronderwijs om hun eigen identiteit te ontwikkelen waarbij ze een ander respecteren en hun eigen talenten ontdekken. Waar ze leren om fouten te maken, door te zetten, creatieve oplossingen te bedenken wat bijdraagt aan plezier en geluk.

2.2. Leerdoelen

Cultuureducatie is kennis opdoen met behulp van anderen, en door diverse werkvormen toe te passen. Door middel van cultuureducatie kunnen de leerlingen ook andere kwaliteiten ontdekken die op andere gebieden liggen dan de basisvaardigheden. Deze kwaliteiten dragen bij aan een waardevolle toekomst van onze leerlingen. Uiteraard verliezen we hierbij de gangbare kwaliteitseisen niet uit het oog en willen we aan de kerndoelen voor kunstzinnige oriëntatie voldoen. De doelen zullen beschreven worden vanuit de vijf vermogens (receptief, onderzoekend, creërend, presenterend en reflecterend) binnen de disciplines van cultuureducatie.

Receptief vermogen (beleven en waarnemen):

De leerling komt gedurende de basisschooltijd in aanraking met culturele instellingen en verwerft kennis over, en krijgt waardering voor aspecten van cultureel erfgoed (Kerndoel 56).

Onderzoekend vermogen:

Door kennis te maken met verschillende disciplines, zoals muziekles, dramales, beeldende vorming, tekenlessen, de mogelijkheden van verschillende materialen te onderzoeken, muziekinstrumenten te bespelen en zichzelf te uiten, onderzoeken de leerlingen met welke disciplines ze affiniteit hebben. Ze leren hoe ze de verschillende middelen die hiervoor nodig zijn kunnen gebruiken. Ook maken ze kennis met verschillende materialen bij projectweken rondom bijvoorbeeld ICT (programmeren) en technieklessen en gaan ze op een onderzoekende manier aan het werk.

Creërend vermogen (produceren):

De leerling leert beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om gevoelens en ervaringen uit te drukken en om ermee te communiceren (Kerndoel 54).

Reflecterend vermogen:

De leerling leert op eigen werk en dat van anderen te reflecteren. Het kan hier gaan om het werk van kinderen en van professionele kunstenaars (Kerndoel 55). Daarnaast is er afgelopen jaar gestart met het portfolio, dit wordt komend schooljaar verder uitgerold, waarbij leerlingen eigenaar worden van hun eigen leerproces en dit ook zelf kunnen presenteren (ook passend bij presenterend vermogen).

Presenterend vermogen:

De leerlingen van de onderbouw presenteren hun werkstukken middels een tentoonstelling voor ouders. De leerlingen van de bovenbouw leren presenteren aan de hand van werkstukken, boekbesprekingen en deelname aan wedstrijden zoals de voorleeswedstrijd. De schoolverlaters bereiden met elkaar een voorstelling voor en presenteren dit aan ouders en klasgenoten.

Cultuuronderwijs in de school

3.1. Huidige situatie

Hieronder wordt beschreven hoe de verschillende disciplines van cultuuronderwijs op dit moment vorm krijgen binnen de school.

Beeldende vorming:

Iedere leerkracht kiest iedere week beeldende opdrachten afhankelijk van het thema dat in de klas wordt aangeboden. Hier is geen vaste methode voor. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan vanuit eigen ervaringen, pinterest, internet of gedeeld met elkaar. Ook is op school het kunstkabinet aanwezig waar de leerkrachten lessen en ideeën uit kunnen halen.

Iedere groep heeft 4 lessen van Art4Elkaar gedurende het schooljaar. Hierbij werken de kinderen aan een gezamenlijke groepsopdracht.

Dans/Drama/ theater:

In groep 8 werken de kinderen aan een theatervoorstelling mbv. dramadocenten. Uiteindelijk zullen ze deze voorstelling opvoeren tijdens de schoolverlatersavond.

De onderbouw en middenbouw hebben theatervoorstellingen bezocht. Waarna een les in de klas is gegeven die passend is bij de voorstelling.

Tijdens de kinderboekenweek is de midden/bovenbouw naar een voorstelling geweest van Fatboys.

Muziek:

Wekelijks komt de (externe) muziekdocent om muzieklessen te geven door de hele school (gr 1 t/m 8). In de bovenbouw leren de kinderen gitaar spelen. Andere succesvolle voorbeelden die we hebben gedaan zijn bijv Djembé lessen. Hierin wisselt het aanbod per jaar.

Cultureel erfgoed:

Iedere leerkracht heeft de mogelijkheid om met de klas een kerninstelling te bezoeken. Ook worden er bezoeken buiten deze kerninstelling bezocht. Iedere klas gaat gemiddeld 1x per jaar de school uit voor een cultureel uitstapje. De leerkracht kijkt wat passend is bij de groep en bij de thema's die behandeld worden in de klas.

Media en letteren:

Op school is een taalcoördinator die bezig is om een goed beeld te krijgen van het letterend onderwijs op school.

In de midden- en bovenbouw hebben de kinderen dit jaar een stop motion film gemaakt. Dit is gedaan met behulp van externe leerkrachten via Mocca.

3.2. Analyse van het huidige aanbod

Beeldende vorming:

Er is veel vertrouwen in de leerkrachten. Zij weet waar de leerlingen uit de groep aan toe zijn. Zo kiest een leerkracht of de groep versiering maakt voor verschillende feestdagen zoals bv. Koningsdag. En daarnaast werken we al jaren met projecten van art4elkaar. We zien dat onze leerlingen doorgaans erg gebaat zijn bij beeldende vorming. Er wordt ruim gefaciliteerd in materialen waarmee de leerlingen aan de slag gaan. Er zijn wel klassen waarbij soms meer gedaan mag worden aan beeldende vorming, we zien daar een handelingsverlegenheid van leerkrachten.

Dans/Drama/ theater:

Het is leerkrachtafhankelijk wat er aan dans gedaan wordt in de groep. Dans wordt ingezet als tussendoortje of een energizer. We zijn er trots op dat we nu een traject gestart zijn met de dramadocenten. Afgelopen jaren hebben we echter afscheid moeten nemen van het speellokaal, deze is tijdens de verbouwing veranderd in een extra klaslokaal. Helaas beperkt ons dat in de ruimte, daar de gymzaal altijd volledig in gebruik is voor de lessen lichamelijke opvoeding.

Muziek:

We hebben al jaren een externe muziekdocent van de muziekschool die bij ons wekelijks de muzieklessen verzorgt. Zij probeert hierbij te differentiëren, zo huren we bijvoorbeeld gitaren en klankstaven bij de muziekschool waar alle leerlingen op leren spelen en wordt er ook gezongen. Er blijft ruimte voor verbetering, het is zaak dat we met het team gaan onderzoeken hoe muziek structureel uitgebreid wordt, denk daarbij aan de succesvolle djembé lessen die we graag op vaste basis zouden aanbieden, maar waarbij wederom ruimte (en geluidsoverlast) een beperking zijn.

Cultureel erfgoed:

We zijn erg trots op de grote stappen die we hierin hebben gezet. Lang hebben we geloofd dat het voor onze leerlingen te uitdagend was om veelal de school uit te gaan, daar onze leerlingen een grote ondersteuningsbehoefte hebben en vrije situaties daardoor soms lastig kunnen zijn. Door met het team onze visie te formuleren kwamen we tot de ontdekking dat we juist vinden met elkaar dat onze leerlingen het recht hebben om kennis te maken met het cultureel erfgoed. We zien dat onze populatie vanuit huis niet snel in aanraking komt met musea en ander cultureel erfgoed. We zien het als onze taak om de uitdaging aan te gaan en onze leerlingen 'naar buiten' te brengen. Ervaring leert dat dit ook steeds beter gaat en daardoor ook steeds frequenter mogelijk is.

Media en letteren:

Gedurende de week van mediawijsheid is er extra aandacht voor de media. De leerlingen leren verschillende facetten kennen, die te maken hebben met het maken van een stop motion film. Alles doen zij, onder begeleiding, zelf. Dit is zeer waardevol voor de leerlingen. Zij zijn op een andere manier bezig om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.

Algemeen → toegevoegd vanuit directie

Het blijkt een enorm bevorderend gegeven dat we sinds vorig jaar een gedreven cultuurcoördinator hebben. Zij heeft met een lichte ondersteuning van Mocca met het team samen tijdens een teamvergadering de visie rondom cultuur geformuleerd. Dit was de eerste stap richting bewustzijn en lijkt het zaadje te zijn dat geplant moest worden. Belangrijk is dat er ook ruimte vrijgemaakt wordt, waardoor de cultuurcoördinator ook de tijd krijgt om zich te buigen over het cultuurbeleid van de Gerhardschool. Inmiddels heeft de cultuurcoördinator 0.1 fte gefaciliteerd gekregen. Daarnaast heeft zij de ambitie om de ICC opleiding komend jaar te starten.

Plan van aanpak

- Er zal een icc-er opgeleid worden in schooljaar 2025-2026.
- Het beleidsplan zal verder uitgewerkt en geconcretiseerd worden.
- De cultuurcoördinator gaat in gesprek met de leerkrachten om te inventariseren waren de wensen per groep liggen (met oog op bijv uitjes)
- De cultuurcoördinator meldt alle groepen aan voor activiteiten middels de Rode Loper.
- Er wordt een Gerhardschool cultuur-burgerschapskalender gemaakt.
- De visie van de school is omschreven en uitvoerbaar voor de leerkrachten in de verschillende groepen.
- Er ontstaat een doorgaande lijn op het gebied van cultuuronderwijs op de Van Detschool.
- Muziek wordt door een vakdocent verzorgd voor de groep 1 tot en met 8 .
 - De overige lessen worden gegeven door de leerkrachten. Er wordt gebruikgemaakt van elkaars talenten. Leerkrachten kunnen waar mogelijk lessen in andere groepen verzorgen. → cultuurcoördinator gaat onderzoeken met het team wat de wensen zijn mbt muzieklessen. .
- De leerkrachten behouden de vrijheid om zelf te kiezen of zij een kerninstelling willen bezoeken met hun groep. Dit kan zowel iets actief als receptief zijn.
- Cultuureducatie zal levendig gehouden worden door de cultuurcoördinator onder het team middels de nieuwsbrief.
- Waar mogelijk zal de samenwerking met de werkgroep burgerschap gezocht worden.

Tot slot:

Dit beleidsplan is nog in ontwikkeling. Aankomend schooljaar (2025-2026) zal dit plan steeds meer vorm gaan krijgen als ik de opleiding van icc-er ga volgen. Daar hoop ik handvatten te krijgen om cultuuronderwijs zó neer te zetten dat onze leerlingen maximaal profiteren van ons cultuuronderwijs. Tevens zal er een tijdspad uitgezet gaan worden waarin het plan van aanpak uitgevoerd kan gaan worden.

Ilona Lenselink
Leerkracht en ICC-er
April 2025